

ARHEOLOGIJA U SRBIJI

PROJEKTI ARHEOLOŠKOG INSTITUTA U 2018. GODINI

ARHEOLOGIJA U SRBIJI

PROJEKTI ARHEOLOŠKOG INSTITUTA U 2018. GODINI

Beograd 2021

Arheologija u Srbiji
Projekti Arheološkog instituta u 2018. godini

Arheološki institut

ARHEOLOGIJA U SRBIJI

PROJEKTI ARHEOLOŠKOG INSTITUTA U 2018. GODINI

Urednici
Selena Vitezović
Milica Radišić
Đurđa Obradović

Beograd 2021

Izdavač:
Arheološki institut
Kneza Mihaila 35/IV
11000 Beograd
www.ai.ac.rs

Za izdavača:
Miomir Korać

Urednici:
Selena Vitezović
Milica Radišić
Đurđa Obradović

Priprema:
Arheološki institut

Elektronsko izdanje
ISBN 978-86-6439-060-6

SADRŽAJ

- 11 Redakcija, *Uvod*
- Arheološka iskopavanja i rekognosciranja***
- 17 Slaviša Perić, Olga Bajčev, Ružica Arsenijević, Đurđa Obradović, Vesna Popović, Ivana Dimitrijević, *Arheološka istraživanja na nalazištu Slatina – Turška Česma u Drenovcu u 2018. godini*
- 25 Aleksandar Bulatović, Aleksandar Kapurañ, Dragan Milanović, Tatjana Trajković-Filipović, *Lokalitet Velika Humska Čuka – iskopavanja 2018. godine*
- 33 Ognjen Mladenović, Jan Jon, Aleksandar Bulatović, Artur Bankof, Vejn Paul, Ondžej Hvojka, Vojislav Filipović, Rada Gligorić, *Lokalitet Spasovine u selu Milina: preliminarni rezultati istraživanja 2018. godine*
- 43 Dragan Milanović, *Arheološka prospekcija donjeg toka Južne Morave u 2018. godini*
- 53 Dragana Antonović, Selena Vitezović, Vidan Dimić, *Prljuša, Mali Šturac: istraživanje u 2018. godini*
- 61 Ivan Vranić, *Arheološka istraživanja lokaliteta Kale u Krševici 2018. godine*
- 69 Sofija Petković, Igor Bjelić, Gordan Janjić, Nikola Radinović, *Vrelo – Šarkamen, arheološka istraživanja, prezentacija i promocija u 2018. godini*
- 79 Nadežda Gavrilović-Vitas, Gordana Milošević Jevtić, *Građevina sa Oktogonom, Gradsko Polje, Niš: arheološka istraživanja u 2018. godini*
- 91 Stefan Pop-Lazić, Ričard Majls, Bojan Popović, Bernadet Makol, Vujadin Vujadinović, Milica Tomić, Aleksandar Stamenković, *Arheološka iskopavanja nalazišta Glacov Salaš 2018. godine*

- 99 Bebina Milovanović, Nemanja Mrđić, Ilija Danković, *Arheološka istraživanja na lokalitetu Rit (Viminacijum) u 2018. godini*
- 113 Saša Redžić, Ilija Danković, Mladen Jovičić, *Zaštitna arheološka iskopavanja na lokalitetu Pećine (Viminacijum) tokom 2018. i početkom 2019. godine*
- 127 Mladen Jovičić, Saša Redžić, Bebina Milovanović, *Zaštitna arheološka istraživanja nekropole na lokalitetu Više Grobalja (Viminacijum) u 2018. godini*
- 143 Snežana Nikolić, Goran Stojić, Milica Marjanović, *Legijski logor u Viminacijumu: arheološka istraživanja u zoni zapadnog bedema u 2018. godini*
- 157 Ivan Bogdanović, Ljubomir Jevtović, Snežana Golubović, *Legijski logor u Viminacijumu: arheološka istraživanja severnog bedema u 2018. godini*
- 173 Stefan Pop–Lazić, Uglješa Vojvodić, Bojan Popović, Vesna Bikić, *Zaštitna arheološka istraživanja na Beogradskoj Tvrđavi u 2018. godini – lokalitet Veliki Kalemegdan*
- 181 Vujadin Ivanišević, Bernar Bavan, Ivan Bugarski, *Caričin Grad – arheološka istraživanja u 2018. godini*
- 191 Ivan Bugarski, Vesna Bikić, Milica Tomić, *Istraživanja prostora Stare Sinagoge u Beogradu 2018. godine*
- 203 Marin Bugar, Ivan Bugarski, Uglješa Vojvodić, Milica Radišić, Dimitrije Marković, *Arheološka prospekcija donjeg toka Zapadne Morave u 2018. godini: rezultati iz Trsteničkog kraja*

Analize arheološkog materijala

- 219 Dragana Vulović, Ilija Mikić, Nataša Miladinović-Radmilović, *Metodologija antropoloških istraživanja grupnih i masovnih sahrana*
- 229 Radmila Zotović, *Silvanov kult na području Srbije – kratka crtica iz proučavanja kultova na tlu Srbije*
- 237 Angelina Raičković Savić, Ana Mitić, *Rezultati obrade keramičkog materijala iz objekta br. 18 sa lokacije Nad Klepečkom, Viminacijum*
- 245 Josip Šarić, *Kremen za puške kremenjače u Beogradskoj tvrđavi*

Projektne i drugi izveštaji

- 253 Slaviša Perić, Projekat *Arheologija Srbije: Kulturni identitet, integracioni faktori, tehnološki procesi i uloga centralnog Balkana u razvoju evropske praistorije*
- 273 Ivana Popović, Projekat *Romanizacija, urbanizacija i transformacija urbanih centara civilnog, vojnog i rezidencijalnog karaktera u rimskim provincijama na tlu Srbije*
- 287 Miomir Korać, Projekat *IRS – Viminacium, rimski grad i legijski vojni logor – istraživanje materijalne i duhovne kulture, stanovništva, primenom najsavremenijih tehnologija daljinske detekcije, geofizike, GISa, digitalizacije i 3D vizualizacije*
- 301 Vujadin Ivanišević, Projekat *Procesi urbanizacije i razvoja srednjovekovnog društva*
- 315 Emilija Nikolić, Jelena Anđelković Grašar, *Arheološki park Viminacium i Živa Award 2018*
- 325 Ivana Kosanović, *24. međunarodni Limes kongres (24th International Limes Congress, Serbia, Belgrade-Viminacium, 2-9th September 2018)*
- 331 Sanja Slankamenac, *Izdavačka delatnost Arheološkog instituta u 2018. godini*

Vujadin Ivanišević, Arheološki institut, Beograd
Bernar Bavan, Centre national de la recherche scientifique
Ivan Bugarski, Arheološki institut, Beograd

CARIČIN GRAD – ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA U 2018. GODINI

Istraživanja Caričinog Grada (*Justiniana Prima*) nastavljena su tokom 2018. godine u okviru projekta *Srpsko-francusko-nemačka arheološka istraživanja u oblasti Caričinog grada* (Ivanišević, Bavan 2012; Ivanišević *et al.* 2014a; 2014b; 2017a; 2017b; 2018; 2019). U toku kampanje, sprovedene između 3. jula i 4. avgusta, istraženi su objekti 19c i 20 – horeum i prostor između njih. Pored toga, očišćena je osnova objekta 22 i kompleks građevina podno istočnog bedema i potkovičaste kule Akropolja, označen kao objekat 28 (sl. 1). U radovima su pored saradnika Arheološkog instituta učestvovali istraživači Nacionalnog centra za naučna istraživanja (Centre national de la recherche scientifique UMR 7004) iz Strazbura i Rimsko-germanskog centralnog muzeja (Römisch-Germanisches Zentralmuseum) iz Majnca.¹

Istraživanja objekta 19c započeta su 2017. godine, kada je iskopan sloj rušenja zidova i, delimično, krovne konstrukcije (Ivanišević *et al.* 2019, 153–154). Objekat 19c je deo veće građevine, ukupne dužine 30,50 m i širine oko 9,20 m, čije su južna i središnja građevina (19a i 19b) istražene 1952. i 1953. godine (Мано-Зиси 1955, 165, сл. 64; 1956, 158–163, сл. 1). Ceo kompleks, naslonjen južnim delom na Kružni trg – forum, izlazi na zapadni portik severne ulice Gornjeg grada. Pretpostavlja se da je ovaj objekat predstavljao, svakako u prvoj fazi, javnu građevinu. Iskopavanje objekta 19c imala su za cilj utvrđivanje njegove namene i eventualne prenamene u kasnijim etapama korišćenja. U toku kampanje 2018. godine, najpre je uklonjen ostatak sloja rušenja krova sa brojnim ulomcima crepa, ostacima ugljenisanih greda i razmrvljenog lepa krovne konstrukcije. U tom sloju su nađeni brojni ulomci pitosa. Sloj je ležao na podnici čiju je osnovu činio nivelacioni nasip svetlomeđe zemlje, koji odgovara pregrađivanju prostorije u drugoj fazi korišćenja.

Objekat 19c, dimenzija 8,60 m x 7,40 m, u prvoj fazi je predstavljao odaju u čijem se središtu, sudeći po ostacima velike kamene baze, nalazio stub na koji se oslanjala spratna konstrukcija. Podnicu je činio tanak sloj maltera u središnjem delu, dok je u zapadnom osnovu činila zaravnjena stena. U drugoj fazi prostorija je bila podeljena na dva nejednaka dela podizanjem zida orijentacije istok-zapad. Severni, veći deo bio je pretvoren u jedinstvenu prostoriju, dok su ulazni južni deo činile manja odaja u jugoistočnom uglu i zidana platforma za drveno stepenište uz južno lice pregradnog zida. U manjoj odaji, oivičenoj uskim zidom, nalazi se uski kanal uz južni i istočni zid, koji se nastavljao ka severoistoku ispod vrata i podnice u portiku, ka glavnom kanalu ispod severne ulice. Na osnovu nalaza kanala uz zidove pretpostavljeno je da je odaja služila kao latrina. U središnjem delu veće prostorije konstatovana su dva manja stupca na koje se u toj fazi oslanjala spratna konstrukcija (sl. 2). U okviru ovog horizonta druge polovine 6. veka otkriven je veći broj alatki, kao i tri veća gvozdena ključa. Treća, poslednja faza, određena je novim uređenjem unutrašnjeg prostora sa spolijama, među kojima se izdvajaju dva polustuba otkrivena u zapadnom delu severne prostorije. Taj horizont je datovan folisom cara Foke, iskovanim u Nikomediji 606/607. godine. Istraživanja su

Slika 1. Gornji grad, severna padina, građevine istražene 2018. godine (Plan C. Duvette 2018).

ukazala na više faza korišćenja i temeljne prenamene prostora, što je svakako bilo u vezi sa promenama karaktera objekta 19c i čitave građevine.

Tokom 2018. godine završena su istraživanja skladišta i vestibila objekta 20 – horeuma. Istraženi su najstariji slojevi i definisane prvobitne podnice obe celine ovog zdanja, kao i supstrikcija podnice u glavnoj prostoriji. Pored toga, otvorena je posebna sonda sa zapadne strane horeuma radi provere komunikacija i stratigrafije. U okviru centralne prostorije, skladišta, uklonjen je tanak sloj gareži koji je ležao direktno na podnici. Podnicu u jugozapadnom i južnom delu čini pedantno zaravnjena stena, čime je dobijena čvrsta ravna površina, u znatnoj meri nagorela usled velikog požara u kojem

Slika 2. Objekt 19c: Osnova prostora nakon iskopavanja.

je krajem 6. veka stradao horeum. U jugoistočnom i čitavom severnom delu skladišta podnicu čini nivelacioni naboj od različitog materijala. Visina nivelacije je zavisila od stepena pada terena ka severu, koji je najizraženiji u severoistočnom uglu centralne prostorije. Iskopavanjem tehničkih sondi i paralelenih uzanih rovova u orijentaciji jug-sever konstatovani su različiti slojevi nivelacije sa vrlo malo nalaza, pre svega keramike i kostiju. Malobrojni indikativni nalazi zabeleženi su i na samoj podnici centralne prostorije, unutrašnjih dimenzija 22 m x 10 m. Među njima se ističe folis cara Justinijana I, iskovan pre 538. godine, koji je nađen nad samom zaravnjenom stenom podnice. Folis svedoči o ranom datovanju ovog objekta, koje odgovara prvoj fazi podizanja grada, na šta upućuje i tehnika zidanja. Mali broj nalaza, takođe, ukazuje da je građevina služila kao skladište. U zapadnom kraju južnog dela centralne prostorije konstatovani su ostaci kulturnog sloja, koji je utvrđen i u vestibulu. Reč je o naslojavanjima koja su najverovatnije nastala tokom druge polovine 6. veka. U tom periodu bila su pregrađena vrata između severne polovine centralne prostorije i vestibula.

U okviru vestibula definisano je starije stepenište, uništeno u velikom požaru s kraja 6. veka i obnovljeno u suhozidu početkom 7. stoleća. Prvobitno stepenište bilo je zidano lomljenim kamenom, uz upotrebu beličastog maltera. Sa spoljnih strana stepeništa ostali su očuvani otisci greda, osnove

drvene konstrukcije. Platforma stepeništa nije bila direktno povezana sa pregradnim zidom horeuma. Da je ono nastalo nešto kasnije, može se zaključiti po tome što leži na tankom sloju koji razdvaja temelj stepeništa od prvobitne podnice i temeljne stope istočnog zida vestibula (sl. 3). Prethodnih godina bio je istražen severni deo vestibula, dok su 2018. dovršena istraživanja južne polovine. Uklonjeno je više tankih kulturnih slojeva u okviru kojih je utvrđena veća koncentracija životinjskih kostiju. Između tih slojeva definisana je i međufaza, određena delimično sačuvanom podnicom od crvenkastog naboja. Kao i u skladištu, u južnoj polovini vestibula prvobitnu podnicu činila je zaravnjena stena, dok je u središnjem i severnom delu podnica bila sačinjena od naboja. I ovde su, kao i u centralnoj prostoriji, nivelisani niži delovi, budući da je teren u značajnom padu ka severu. Određene su osnove i nivoi pragova, čime su definisane kote ulaza. Tokom istraživanja 2018. godine je, kao i tokom prethodnih kampanja, prikupljen veliki broj uzoraka za arheobotaničke, arheozoološke i arheopedološke analize, koji će pomoći u definisanju funkcije građevine tokom prve i poznijih faza.

Uz severozapadni spoljni ugao objekta 20 otvorena je sonda 1, dimenzija 5 m x 5 m, radi definisanja komunikacije uz horeum i rasporeda objekata. Prilikom analize urbanizma Severne padine Gornjeg grada, pretpostavljeno je postojanje jedne građevine severozapadno od horeuma (Иванишевић *et al.* 2016, 143–160, sl. 8). U severnom uglu sonde 1 potvrđen je južni ugao objekata 17, koji u velikoj meri sužava komunikaciju ka severnim delovima padine i, dalje, ka bedemu Gornjeg grada. Ta komunikacija je bila dodatno sužena uz severnu stranu horeuma, podizanjem objekta od spolija u kasnijoj fazi života grada, koji je zabeležen u profilu sonde. Osnovu iskopa u sondi čini stena, nad kojom je bila postavljena kaldrma od ulomaka kamena i opeke. Nad kaldrmom su konstatovana

masivna naslojavanja otpada sa brojnim ulomcima većih i manjih životinjskih kostiju. Taj horizont je određen novcem cara Justina II. Kaldrma je bila obnavljana u više navrata. Uz to, paralelno sa zapadnim zidom horeuma, dokumentovana je aglomeracija većeg kamena, verovatno poznijeg popločanja, budući da nisu otkriveni tragovi kanala (sl. 4). Navedeni horizonti su zatvoreni velikim slojem požara u okviru kojeg je nađen polufolis cara Mavrikijsa, kovan u Solunu 593/594. godine. Vredi istaći da je sloj požara u samom horeumu datovan folisom istog vladara. Po svom značaju se ističe i nalaz olovnog pečata sa predstavom Bogorodice na aversu i monogramom na reversu. Na osnovu rezultata istraživanja

Slika 3. Objekat 20 Horeum: Stepenište u vestibulu iz prve faze.

u sondi 1 može da se zaključiti da je slobodan prostor sa zapadne strane horeuma bio uzan, kao i da je glavnu komunikaciju predstavljao koridor 4, ulica južno od žitnice koja je preko velikog dvorišta spajala Severnu padinu sa zapadnom ulicom Gornjeg grada.

Prolaz između objekata 19c i 20 bio je pregrađen zidom na južnoj i stupcem na severnoj strani, čime je dobijen veći četvorougao prostora unutrašnjih stranica dužine 10,50 m (zapadna), 2,20 m (severna), 11 m (istočna) i 5,50 m (južna), sa ulazom na najjužoj, severnoj strani. Istraživanja tog prostora započeta su 2017. godine, kada je skinut sloj rušenja istočnog zida objekta 20 (*opus mixtum*) i kamenog zapadnog zida objekta 19 (Ivanišević *et al.* 2019, 154–155). U

toku 2018. godine istraženi su slojevi formirani nakon prezidiivanja ovog prostora (sl. 5). Prema rezultatima iskopavanja, najstarijem horizontu odgovara kanal duž istočnog zida objekta 20, koji je preko velikog dvorišta sprovodio vodu sa južnih delova Severne padine ka severu, najverovatnije u kanal ispod severne ulice Gornjeg grada. Potom su podignuti pomenuti južni zid i severni pilastar, čime je prolaz bio ograđen i pretvoren u stanište. Izgradnjom zida orijentacije zapad-istok, taj prostor je kasnije bio podeljen na dva dela, manji severni i veći južni. Prema nalazu polufolisa cara Justina II ispod njegovog temelja, izgradnja zida se datuje posle 570. godine. U okviru prolaza je konstatovano više slojeva, kao i dva nivoa korišćenja opredeljena u drugu polovinu 6. veka. Jedan je određen delimično sačuvanom malternom podnicom, a drugi fragmentarno sačuvanim popločanjem (?). Najmlađem horizontu pripada veća peć od opeka otkrivena u južnom delu ovog prostora, blizu zida na istočnoj strani. Peć je imala supstrukciju od kamena i ležala je direktno na sloju požara u kojem su uništeni objekti 19c i 20 (sl. 6). Horizont obnove je jasno datovan u sam početak 7. veka putem nalaza polufolisa cara Foke, otkovanog u Konstantinopolju između 603 i 610. godine. Ovom horizontu pripada i ostava gvozdеног alata otkrivena 2017. godine (Ivanišević *et al.* 2019, 155, sl. 4).

Naposletku, tokom kampanje 2018. godine očišćene su, radi dokumentovanja, osnove objekata 22 i 28. Tokom čišćenja objekta 28 uklonjen je kamen i očišćena vegetacija. Zahvaljujući tim radovima definisane su osnove severnog portika zapadne ulice Gornjeg grada, objekat paralelan sa istočnim bedemom Akropolja, kasnije dograđen, kao i osnova velike peći podignute u portiku. Nova osnova, koja će biti izrađena preko ortogonalnog fotogrametrijskog plana, u znatnoj meri će dopuniti staru dokumentaciju kompleksa građevina severozapadno od Kružnog trga.

Slika 4. Objekat 20, sonda 1: Osnova nakon iskopavanja.

U okviru kampanje 2018. godine definisani su kulturni horizonti u okviru objekata 19c i 20 i prostora između te dve celine. Zahvaljujući jasno određenim slojevima i njihovoj vezi sa arhitektonskim ostacima, kao i brojnim nalazima bronzanog novca, u mogućnosti smo da izdvojimo više horizonata korišćenja čitavog ovog prostora. Donedavno, Severna padina Gornjeg grada je predstavljala najmanje poznatu celinu Caričinog Grada. Zahvaljujući kombinaciji klasičnih načina istraživanja i primene savremenih metoda prospekcije, uzorkovanja i dokumentacije (Иванишевић *et al.* 2016; Иванишевић, Бугарски 2017; Марковић *et al.* 2017), i uz analizu velikog broja podataka, dobijeni su važni podaci o nastanku i razvoju ove urbanističke celine (sl. 7).

Objekti 19c i 20 – horeum pripadaju prvoj fazi izgradnje grada. Objekat 19c čini deo veće javne građevine podignute uz Kružni trg – forum grada, čija je namena, sudeći prema rezultatima kampanje 2018. godine, bila promenjena u drugoj polovini 6. veka. Objekat 20 bio je podignut na prethodno prepariranom terenu, što se odnosi na zaravnjavanje stenovite osnove i delimično nasipanje padine prema severnom zidu građevine i duž njega. Horeum je u drugoj fazi korišćenja doživeo manje izmene, koje su se ograničavale na zatvaranje pojedinih ulaza i prolaza. Čini se da je zgrada držala funkciju skladišta hrane sve do velikog požara s kraja vlade cara Mavrikija, odnosno 6. veka.

Slika 5. Prostor između objekata 19c i 20: Snimanje osnove.

I pored značajnog stepena stradanja, ustanovljena je obnova života na prostoru objekta 20. To se odnosi na rekonstrukciju stepeništa, delimično pregrađivanje vestibila i naročito na podizanje manjeg objekta u jugoistočnom uglu centralne prostorije. Taj horizont je novcem cara Foke datovan u prvu deceniju 7. stoleća (Ivanišević *et al.* 2018, 103–104; 2019, 153). Manje intervencije beleže se i u okviru objekta 19c – faza sa korišćenjem spolija – i između objekta 19c i 20, gde je u to vreme bila postavljanjem veća peć.

Dobijeni rezultati dopunili su naša saznanja o razvoju grada i, naročito, procesu deurbanizacije, koja se ogleda u podizanju manjih objekata na ruševinama i u okviru starijih građevina početkom 7. veka. O ekonomskom aspektu te obnove svedoči veći broj ostava alata otkrivenih tokom novih istraživanja, kao onih koje potiču sa iskopavanja ovog prostora iz pedesetih godina prošlog veka.

Slika 6. Prostor između objekata 19c i 20: Peć horizonta početka 7. veka.

Bibliografija:

- **Ivanišević, Bavant 2012** – V. Ivanišević, B. Bavant, Caričin grad – arheološka istraživanja u 2011. godini, u: V. Bikić, S. Golubović, D. Antonović (ur.), *Arheologija u Srbiji. Projekti Arheološkog instituta u 2011. godini*, Beograd 2012, 96–99.
- **Иванишевић, Бугарски 2017** – В. Иванишевић, И. Бугарски, Програм нових истраживања Царичиног града, *Лесковачки зборник LVII*, 2017, 51–62.
- **Ivanišević *et al.* 2014a** – V. Ivanišević, B. Bavant, I. Bugarski, Caričin grad – arheološka istraživanja u 2012. godini, u: D. Antonović, S. Golubović, V. Bikić (ur.), *Arheologija u Srbiji. Projekti Arheološkog instituta u 2012. godini*, Beograd 2014, 82–85.
- **Ivanišević *et al.* 2014b** – V. Ivanišević, B. Bavant, I. Bugarski, Caričin grad – arheološka istraživanja u 2013. godini, u: D. Antonović (ur.), *Arheologija u Srbiji. Projekti Arheološkog instituta u 2013. godini*, Beograd 2014, 82–85.
- **Иванишевић *et al.* 2016** – В. Иванишевић, И. Бугарски, А. Стаменковић, Нова сазнања о урбанизму Царичиног града: Примена савремених метода проспекције и детекције, *Старинар LXVI*, 2016, 143–160.
- **Ivanišević *et al.* 2017a** – V. Ivanišević, B. Bavant, I. Bugarski, Caričin grad – arheološka istraživanja u 2014. godini, u: I. Bugarski, N. Gavrilović Vitas, V. Filipović (ur.), *Arheologija u Srbiji*.

Projekti Arheološkog instituta u 2014. godini, Beograd 2017, 127–134.

- **Ivanišević et al. 2017b** – V. Ivanišević, B. Bavant, I. Bugarski, Caričin grad – arheološka istraživanja u 2015. godini, u: I. Bugarski, N. Gavrilović Vitas, V. Filipović (ur.), *Arheologija u Srbiji. Projekti Arheološkog instituta u 2015. godini*, Beograd 2017, 102–109.
- **Ivanišević et al. 2018** – V. Ivanišević, B. Bavant, I. Bugarski, Caričin grad – arheološka istraživanja u 2016. godini, u: I. Bugarski, N. Gavrilović Vitas, V. Filipović (ur.), *Arheologija u Srbiji. Projekti Arheološkog instituta u 2016. godini*, Beograd 2018, 99–106.
- **Ivanišević et al. 2019** – V. Ivanišević, B. Bavant, I. Bugarski, Caričin grad – arheološka istraživanja u 2017. godini, u: I. Bugarski, V. Filipović, N. Gavrilović Vitas (ur.), *Arheologija u Srbiji. Projekti Arheološkog instituta u 2017. godini*, Beograd 2019, 151–158.
- **Мано-Зиси 1955** – Ђ. Мано-Зиси, Ископавање на Царичину Граду 1949-1952 године, *Старинар III–IV*, 1955, 127–168.
- **Мано-Зиси 1956** – Ђ. Мано-Зиси, Ископавања на Царичином Граду 1953 и 1954 године, *Старинар V–VI*, 1956, 155–180.
- **Марковић et al. 2017** – Н. Марковић, А. Е. Роетер, Ј. Ц. Бирк, Биоархеолошка истраживања свакодневног живота у Царичином граду, *Лесковачки зборник LIX*, 2017, 21–44.

Напомене:

¹ Rukovodilac istraživanja je Vujadin Ivanišević (Arheološki institut), a korukovodilac Bernard Bavant (Centre national de la recherche scientifique UMR 7004, Strasbourg). Članovi arheološke ekipe bili su Ivan Bugarski (Arheološki institut), Catherine Vanderheyde (Université de Strasbourg i Centre national de la recherche scientifique UMR 7004, Strasbourg), Marianne Bavant i Charles Wastiau, kao i studenti arheologije Clara Marjollet, Valentin Grande i Morgane Mithouard. U topografskom timu bili su Aleksandar Stamenković i Jean-Philippe Droux (Centre national de la recherche scientifique UMR 7004, Strasbourg), a u arhitektonskom Catherine Duvette (Centre national de la recherche scientifique UMR 7004, Strasbourg) i Vladan Zdravković. Članovi arheozoološke ekipe bili su Nemanja Marković (Arheološki institut) i studentkinja arheologije Maja Kokanović, a arheobotaničke Anna-Elena Reuter (Römisch-GermanischesZentralmuseum Mainz) i studentkinja Ana Smuk. Arheopedološka istraživanja vršili su Jago Jonathan Birk (Johannes Gutenberg-Universität, Mainz) i arheolog Sten Gilfert.

Slika 7. Istočni deo severne padine Gornjeg grada nakon iskopavanja 2018. godine. U prvom planu su objekti 19c i 20 – horeum, u drugom građevine oko kružnog trga i Akropolj. Snimak dronom sa severa.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

902/904:061.6(497.11)"2018"(082)(0.034.2)
902.2(497.11)"2018"(082)(0.034.2)

ARHEOLOGIJA u Srbiji [Elektronski izvor] : projekti
Arheološkog instituta u 2018. godini / urednici Selena
Vitezović, Milica Radišić, Đurđa Obradović. - Elektronsko izd.
- Beograd : Arheološki institut, 2021 (Beograd : Arheološki
institut). - 1 elektronski optički disk (CD-ROM) : tekst ; 12 cm

Sistemska zahtevi: Nisu navedeni. - Nasl. sa naslovne strane
dokumenta. - Tiraž 100. - Napomene i bibliografske reference uz
tekst. - Bibliografija uz svaki rad.

ISBN 978-86-6439-060-6

a) Археолошки институт (Београд) - Истраживања - 2018
- Зборници b) Археолошка истраживања - Србија - 2018
- Зборници

COBISS.SR-ID 40712457